Gemeente Wijchen
Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00
e gemeente@wijchen.nl

contactpersoon
Femke Thijssen
t 06 39 25 37 68
ons kenmerk
Z/26/345955

Aan de gemeenteraad van de gemeente Wijchen

datum 19 mei 2026
onderwerp Reactie van het college van burgemeester en wethouders op de meningsvormende nota "De basis beheersen! Samen sterk in taal" van de fractie Kernachtig Wijchen
Verzonden

Beste leden van de gemeenteraad,

Twee initiatiefnemers van de fractie Kernachtig Wijchen schreven de meningsvormende nota "De basis beheersen! Samen sterk in taal". In deze brief geven we onze reactie op de inhoud van de nota.
Wij waarderen het werk van de initiatiefnemers bij het maken van deze nota. Zij vragen terecht aandacht voor de basisvaardigheden van onze inwoners. Basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden zijn belangrijk om goed mee te kunnen doen in de samenleving.

Wij zien dat de voorstellen in de nota grotendeels aansluiten bij beleid dat lokaal en regionaal al bestaat. Ook sluiten de voorstellen aan bij samenwerkingen die al lopen. Tegelijk vraagt een verdere versterking van deze aanpak om een zorgvuldige afweging. Daarbij kijken we naar wat uitvoerbaar is, prioritering en welke middelen daarvoor nodig zijn.

De voorstellen uit de nota hebben gevolgen voor de benodigde inzet. Wanneer de gemeenteraad de uitvoering van deze voorstellen wenselijk acht, met als doel basisvaardigheden van inwoners te verbeteren, vraagt dit om passende ruimte binnen de beschikbare middelen en capaciteit. De capaciteit om naast de reguliere werkzaamheden invulling te geven aan de genoemde voorstellen is zeer beperkt.
De extra inzet van ambtenaren, zowel structureel als incidenteel, vraagt om aanvullende middelen. De inzet op basisvaardigheden raakt namelijk meerdere beleidsvelden en onderdelen van de gemeentelijke dienstverlening. De samenwerking, afstemming en harmonisatie van beleid en uitvoering vergen namelijk extra capaciteit van de Werkorganisatie Druten Wijchen.
Incidentele middelen zouden worden ingezet op trajectcoördinatie, (netwerk)bijeenkomsten, samenwerking met partners en het opzetten van werkprocessen. De structurele middelen zijn nodig om de continuïteit te waarborgen,

zoals coördinatie, onderhouden van samenwerking en het periodiek actualiseren van werkprocessen. Zonder een structurele inzet is er een risico dat de gewenste voorstellen niet goed worden ingebed en het beoogde effect beperkt blijft. Wanneer er geen of te weinig middelen beschikbaar worden gesteld, dan zullen de voorgestelde acties niet (volledig) gerealiseerd worden.

Dit betekent dat, naast inhoudelijke keuzes op het dossier basisvaardigheden, ook een besluit nodig is over de benodigde capaciteit binnen de bedrijfsvoering. Dit vraagt een expliciete afweging van de raad over de gewenste inzet, bijbehorende capaciteit en de daarvoor benodigde middelen.

Naast de algemene opmerking over de middelen en inzet, geven we per onderwerp een bestuurlijke reactie.

1. Integrale aanpak laaggeletterdheid en multiproblematiek: inzet Maatwerktraject
Bespreekpunten afkomstig uit meningsvormende nota:
a. Zijn de fracties bereid om de integrale aanpak van laaggeletterdheid binnen het sociaal domein te versterken?
b. Willen fracties verkennen of het Maatwerktraject van Stichting Lezen en Schrijven een geschikt instrument is om deze aanpak structureel te versterken?

Inwoners met beperkte basisvaardigheden ervaren doorgaans problemen op meerdere leefdomeinen tegelijkertijd. Een stevigere integrale aanpak van laaggeletterdheid kan bijdragen aan betere signalering, doorverwijzing en samenwerking tussen betrokken partijen. Hierdoor is de kans groter dat we inwoners met lage basisvaardigheden bereiken. Tegelijkertijd leidt een sterkere integrale aanpak niet automatisch tot een verbetering van basisvaardigheden. Het uiteindelijke effect is afhankelijk van factoren zoals: de motivatie en deelname van inwoners, de beschikbaarheid van het lesaanbod en de mate waarin langdurige begeleiding kan worden geboden. Het formele aanbod van lessen wordt regionaal verzorgd door ROC Nijmegen, via een verlening van een meerjarige subsidie. Integrale samenwerking is een belangrijk middel om te werken aan betere basisvaardigheden, maar het vormt op zichzelf geen garantie dat meer inwoners deze vaardigheden daadwerkelijk verbeteren

Het Maatwerktraject van Stichting Lezen en Schrijven helpt gemeenten om de aanpak van laaggeletterdheid beter te verbinden tussen verschillende beleidsterreinen. Een gemeente kan kiezen uit vier leefdomeinen: werk, gezondheid, gezin en geld. Voor elk leefdomein is een apart traject.
Volgens Stichting Lezen en Schrijven duurt een traject per leefdomein 10 tot 12 maanden en vraagt dit 70 uur trajectcoördinatie. Als de gemeente op alle vier de leefdomeinen wil inzetten loopt de totale doorlooptijd op tot 40 tot 48 maanden.

2. Inzet taalambassadeurs verankeren in beleid
Bespreekpunten afkomstig uit meningsvormende nota:
a. Hoe kijken de fracties aan tegen de inzet van taalambassadeurs als ervaringsdeskundigen bij het vergroten van bereik, toegankelijkheid en begrijpelijkheid van gemeentelijke dienstverlening?

b. Zijn de fracties bereid om te onderzoeken of de inzet van taalambassadeurs structureler kan worden ingebed binnen bestaande initiatieven zoals het DigiTaalhuis, zodat hun bijdrage structureler en consistenter kan worden benut?

Verhalen van taalambassadeurs kunnen helpen om het taboe op laaggeletterdheid te doorbreken. Zij kunnen laten zien tegen welke problemen mensen aanlopen bij lezen, schrijven en digitale zaken in het dagelijks leven. Tegelijkertijd laten deze verhalen de diversiteit binnen de doelgroep zien. Inwoners met beperkte basisvaardigheden verschillen namelijk in taalniveau, digitale vaardigheden, motivatie en achtergrond. Een taalambassadeur deelt zijn of haar persoonlijke verhaal en biedt daarmee een waardevol perspectief. Tegelijkertijd is het belangrijk om dit te zien als één van de inzichten, naast andere ervaringen van inwoners met beperkte basisvaardigheden.

De gemeente werkt aan duidelijke communicatie. Brieven en webteksten worden op B1-niveau geschreven. Via de WDW Academie is er trainingsaanbod voor ambtenaren om hun vaardigheden te verbeteren. Daarnaast werk de gemeente ook aan toegankelijke dienstverlening. Dit staat beschreven in de Agenda Dienstverlening 2026–2029 van de WDW.
Taalambassadeurs kunnen hier een aanvulling op zijn. Denk bijvoorbeeld aan gebruikerstesten met brieven, formulieren of digitale diensten. Zo kan de gemeente de communicatie duidelijker en beter toegankelijk maken. Bij de inzet van taalambassadeurs moet daarnaast ook onderzocht worden hoe partners uit het sociaal domein betrokken worden in de toegankelijke dienstverlening.

In verschillende gemeenten worden gebruikerstesten georganiseerd in samenwerking met Stichting ABC. Als de raad dit wenselijk vindt, kan het college deze sessies voor gebruikerstesten van gemeentelijke communicatie opnemen in het jaarplan basisvaardigheden 2027, binnen de daarvoor beschikbare mogelijkheden.
Het college ziet deze vorm van gerichte, incidentele inzet als passend en uitvoerbaar binnen de huidige werkwijze. Als een structurele inzet gewenst wordt, dan vraagt dit om organisatie van professionele begeleiding, duidelijke rolafbakening, en passende organisatorische inbedding.

3. Samen met werkgevers bouw aan basisvaardigheden
Bespreekpunten afkomstig uit meningsvormende nota:
a. In hoeverre vinden de fracties het wenselijk dat de gemeente Wijchen actief bijdraagt aan de bekendheid en lokale doorvertaling van het regionale uitvoeringsplan volwasseneneducatie en basisvaardigheden 2026–2028 en de Werkgeversaanpak van het ROC, zodat werkgevers en uitzendbureaus dit aanbod beter weten te vinden?
b. Welke rol vinden de fracties passend voor de gemeente Wijchen om samenhang te bevorderen tussen werkgevers, ROC en het DigiTaalhuis, zodat er één herkenbare ingang voor werkgevers ontstaat?

Het college vindt het belangrijk om uitvoering te geven het Regionaal Uitvoeringsplan Basisvaardigheden en Volwasseneneducatie 2026–2028 en het Lokale Jaarplan Wijchen 2026. Het regionale plan biedt duidelijkheid en stabiliteit voor de komende jaren. Met deze afspraken zet het college zich in voor een regio en gemeente waarin iedereen kan leren en meedoen, ongeacht achtergrond en opleidingsniveau. Het lokale jaarplan past

de regionale afspraken toe op de situatie in Wijchen. Daarin is ruimte om het lokale en regionale netwerk te versterken en samenwerking met collega's te versterken. Verder onderzoekt de gemeente hoe het non-formele aanbod (cursussen en activiteiten zonder diploma of certificaat) en monitoring kunnen worden uitgebreid. Het non-formele aanbod is onder andere beschikbaar bij de bibliotheek, zoals Digisterker, het IDO-spreekuur en het Taalcafé. Het formele aanbod (onderwijstraject, met toeleiding naar diploma of certificaat) voor volwasseneneducatie wordt regionaal ingekocht met WEB-middelen (middelen vanuit de Rijksoverheid).

Het DigiTaalhuis is een netwerk van lokale organisaties die samenwerken aan basisvaardigheden. Dit netwerk helpt inwoners door hen te verwijzen naar passend aanbod en door meer vindplaatsen te creëren. Wij willen dat het DigiTaalhuis meer naar buiten treedt, bijvoorbeeld richting werkgevers en maatschappelijke organisaties. Dit kan zorgen voor meer bekendheid van het aanbod, meer doorverwijzingen en een betere aansluiting op de behoeften van inwoners. De werkwijze van het DigiTaalhuis is daarbij in ontwikkeling, waarbij ook gekeken wordt naar de randvoorwaarden om deze ambitie duurzaam te realiseren.

Op regionaal niveau werkt ROC Nijmegen sinds 2024 aan de Werkgeversaanpak Versterken Basisvaardigheden. Dit gebeurt in opdracht van en met een subsidie van de provincie Gelderland. ROC Nijmegen is hierbij het centrale aanspreekpunt. Bij het vergroten van de bekendheid van de Werkgeversaanpak zien wij voor de gemeente vooral een faciliterende en verbindende rol. Deze rol krijgt vorm door het verbinden, communiceren en signaleren tussen de stakeholders, bijvoorbeeld het regionaal Werkcentrum Nijmegen. Dit centrum biedt informatie, advies en begeleiding aan werkzoekenden, werkenden en werkgevers. Ook maakt het centrum het aanbod overzichtelijker.
Wanneer de gemeenteraad extra inzet op samenwerking tussen gemeente, onderwijs en werkgevers wenselijk acht, vragen wij om een duidelijke richting. Op basis daarvan kan worden vastgesteld hoe dit aansluit bij de huidige inzet en randvoorwaarden.

4. Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie blijvend betrekken
Bespreekpunten afkomstig uit de meningsvormende nota:
a. Hoe kijken de fracties aan tegen het uitgangspunt dat jongeren zonder startkwalificatie, ook na afronding van formele begeleiding, vrijwillig in beeld kunnen blijven bij de gemeente of samenwerkingspartners om terugval te voorkomen?
b. Vinden de fracties het wenselijk dat bij deze benadering nadrukkelijk wordt gekeken hoe bestaande voorzieningen in Wijchen – zoals het DigiTaalhuis, de Bibliotheek Wijchen en welzijnspartners – kunnen worden benut om jongeren vrijwillig te ondersteunen, waarbij ook aandacht is voor belemmerende factoren zoals, bij een deel van de jongeren, basisvaardigheden?

Het college heeft de wettelijke taak om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. Hiervoor werkt de gemeente regionaal samen met onderwijsinstellingen, het WerkBedrijf en andere gemeenten. In het regionale programma *Jongeren naar school of duurzaam werk 2026–2029* staan de prioriteiten, projecten, interventies en manier van samenwerken uitgewerkt. Hiermee ligt er een basis voor de ondersteuning van jongeren.

De begeleiding van voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) en NEET-jongeren tot 27 jaar is regionaal georganiseerd via het Doorstroompunt. NEET-jongeren zijn jongeren die niet naar school gaan, niet werken en geen training volgen. De begeleiding gebeurt volgens de wet *Van school naar duurzaam werk*. De begeleiding is altijd gericht op een duurzame oplossing. Jongeren blijven tot hun 27ste in beeld bij het Doorstroompunt.
Het college zet daarnaast in om het regionale Doorstoompunt beter te verbinden met lokale voorzieningen in de gemeente. Dit doen wij samen met de gemeente Druten. Daarbij zorgen we voor een goede aansluiting op het formele en non-formele aanbod voor basisvaardigheden, dat al beschikbaar is voor inwoners vanaf 18 jaar. Hiermee benutten we de bestaande infrastructuur.
Het voorstel om jongeren na een begeleidingstraject vrijwillig bij de gemeente in beeld te houden biedt kansen voor blijvende betrokkenheid. Tegelijk vraagt dit om zorgvuldige registratie van persoonsgegevens en heldere afspraken over privacy en toestemming. Gezien de bestaande regionale ondersteuning voor jongeren tot 27 jaar via het Doorstroompunt, ligt er al een stevige infrastructuur en basis waarop kan worden voortgebouwd. Een aanvullende registratie leidt tot extra administratieve lasten en overlap in de uitvoering.
Het is belangrijk dat jongeren goed weten wat zij kunnen verwachten wanneer zij vrijwillig in beeld blijven bij de gemeente. Op basis van de meningsvormende nota lijkt de meerwaarde ten opzichte van de al beschikbare regionale ondersteuning op dit moment nog beperkt. Daarom zetten wij in op het versterken van de verbinding tussen het regionale Doorstroompunt en de lokale voorzieningen, zodat jongeren zo goed mogelijk ondersteund worden binnen de bestaande structuur.

Als college van burgemeester en wethouders vragen wij de gemeenteraad om duidelijke richting te geven over de mogelijke extra inzet. Wij vragen de raad in de besluitvorming ook mee te wegen of er voldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar kan worden gesteld.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

J.M. Hendrix
gemeentesecretaris

R.D. Helmer - Englebert
burgemeester